

Bijzondere zeilprestaties zijn niet alleen voorbehouden aan mensen uit de categorie Bekende Nederlanders. Zeilen belicht een aantal van die vergeten zeilers onder de noemer 'ONBEKENDE BEROEMDHEDEN'.

Pieter Jan Hagens

GEPASSIONEERDE LAATBLOEIER

Pieter Jan Hagens transformeerde van salonzeiler naar zeezeiler. Pas later in zijn leven kwam hij erachter dat hij dat veel eerder had moeten doen. Inmiddels is hij verslingerd aan het zeilen en het bijbehorende gevoel van vrijheid.

Tekst MICHEL VAN STRATEN Foto's PIETER JAN HAGENS

Ik stap de smaakvol ingerichte woonboot binnen van Pieter Jan Hagens en zijn vrouw Renske. De woonplek kijkt uit op het IJ. De lamp boven de eettafel waaraan we plaatsnemen wiegt zachtjes heen en weer op de eerste echte herfstwind van het seizoen. Een paar mooi uitgelichte schilderijen van boten sieren het interieur. Buiten, onder het balkon, ligt *Lola*, de Victoire waarmee Hagens en zijn vrouw in 2018-2019 naar Suriname voeren. Alles ademt hier watersport. Het is dan ook een verrassing om te horen dat Hagens niet al een leven lang zeilt.

Noorwegen met noordenwind

Hagens: "Ik ben pas op mijn vijftigste begonnen met zeilen. We hadden daarvoor wel een kotter, een motorzeiler. Daarmee zijn we naar Noorwegen gevaren toen de kinderen nog klein waren." Dat klinkt best avontuurlijk, merk ik op, al helemaal voor een dan nog relatief onervaren watersporter. Dat bleek het inderdaad. "We dachten: we varen vanuit Harlingen rechtstreeks naar Noorwegen. De wind is noord 3 tot 4; da's niet zo hard." Hagens schiet in de lach. Hard was het niet, maar wel uit de verkeerde richting, dus dat hebben ze geweten. "Het was gelukkig een heel stevig schip. Maar we maakten klappen op die golven, dat was niet normaal. We zijn er uiteindelijk gekomen." Elke tocht levert zo zijn eigen leerschool op. Wat was zijn zeilervaring toen? "We hadden met dat schip wel een oefenrondje gemaakt rond Noord-Holland. Ook 's nachts, om dat vast te ervaren.

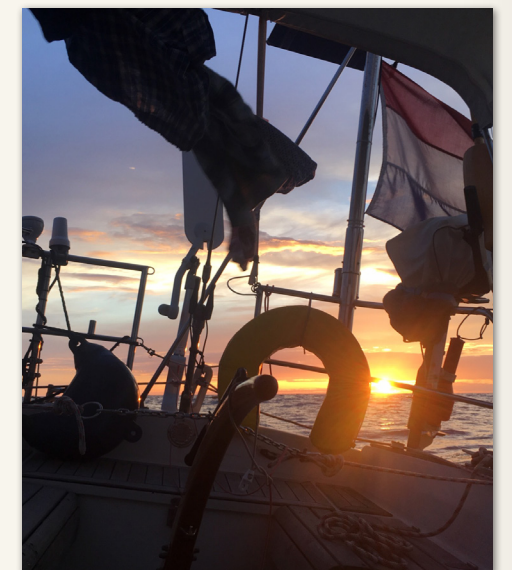
Maar ja, één keer moet je je eerste grote tocht maken, nietwaar?" Hagens kan nu lachen over zijn naïviteit tijdens die noordwaartse oversteek.

Er volgen zeiltochten naar Engeland, Frankrijk, Oostzee. De meest uitgebreide boordbibliotheek heeft Hagens dan al zo'n beetje uit, want over zeilreizen lezen, daarin is hij dan al heel lang wél zeer ervaren. Al die verhalen doen een idee bij hem ontkiemen: een verre reis, lange tijd weg. "Ik dacht: een aantal weken op zee, dat is wel even van een andere orde dan die kortere reizen die we tot dan toe gemaakt hebben. Hoe doe je dat als het hard gaat waaien en je moet midden in de nacht een derde rif steken? Hoe gaan we dat dan precies doen? Het is natuurlijk niet het meest moeilijke zeilgebied [op de heenweg met de passaatwind in de rug, MvS] maar toch, het kan ook heel slecht weer worden. Dat hebben we natuurlijk ook meegemaakt. En dan kom je erachter dat je tijdens zo'n reis heel goed kunt leren. Als je verstandig bent, voorzichtig doet en je gezonde verstand gebruikt en vooral met andere zeilers praat die veel ervaring hebben, dan leer je ontzettend veel." Hagens zuigt alle nieuw verworven kennis gretig op en maakt er direct gebruik van. Bijvoorbeeld toen die harde wind zich midden in de nacht inderdaad aandiende, op de oceaan. "Ik had de tip gekregen dan te gaan bijliggen – dan kan je er zo lang over doen als je wil. Er is geen stress, zoals wanneer de stuurman het schip hoog aan de wind moet houden om dat grootzeil slap te krijgen, tegen de gol-

ven in. Bijliggen is niet alleen nuttig bij noodsituaties."

Hans Vandersmissen

De 'salonzeiler' die Hagens naar eigen zeggen lange tijd was, met een zoveelste zeilboek op zijn schoot voor het raam van zijn woonboot ('ik krijg nooit genoeg van boeken over zee en zeilen'), wordt dus tijdens zijn zeilreizen steeds meer een zeezeiler. Maar ook de waarde van die leeservaring kan volgens hem niet onderschat worden. "Ik geloof dat dat heel leerzaam is. Zo heb ik bijvoorbeeld veel gehad aan het verhaal van Ben Rutte in zijn boek *Dat nemen ze je nooit meer af*. Dat was ook zo'n gaandeweg-

XXXXXX

leren-verhaal. Zo kan het dus, en dat is geweldig.” De stap voor Hagens naar het Grote Avontuur werd hierdoor iets kleiner en overzichtelijker. Veel lezen betekent ook veel praten over zeilen. “Dat werkt wel aanstekelijk.”

Was er één titel of auteur die de ultieme inspiratie heeft gevormd om naar Suriname te willen varen? Hagens: “Mijn absolute favoriet is Hans Vandersmissen die in zijn kleine Drascombe heel basic, zonder navigatie-elektronica naar Engeland voer, en daar zo verschrikkelijk goed over schreef, daarvoor viel ik als een blok.” [We portretteerden Vandersmissen voor deze rubriek in *Zeilen* 10/2014, MvS.] Memorabel was de ontmoeting met zijn favoriete auteur/zeiler toen Hagens een keer met zijn kotter was drooggevallen bij Terschelling en Vandersmissen met zijn bootje vijftig meter verderop lag. “Daar ligt mijn held!” Hagens nodigde Vandersmissen uit op zijn kotter. “Dat had nogal een groot stuurhuis. Kwam Vandersmissen binnen: ‘Nou, nou, nou, nou, nou, dit is wel echt een boot voor stoere mannen hè?’” Hagens kan erom lachen. En ook om de opdracht die Vandersmissen ter plekke in het boek schreef dat Hagens uiteraard van hem aan boord had: ‘Ik hoop dat jullie nog eens uit deze stinkboot komen en echt gaan zeilen!’ Hagens, stralend: “Dat heeft zeker geholpen!” Ook helpt de voortdurende dreun van de scheepsdieselmotor Pieter Jan en zijn vrouw Renske om te mijmeren over varen met een zeilboot. Toch duurt het nog even voordat ze zover zijn. Hoe kwam

XXXXXX

LOLA

Lola is een Victoire 34, volgens Pieter Jan Hagens “niet heel groot, maar wel stevig en zeewaardig.”

Lengte over alles	10,40 m
Lengte waterlijn	8,35 m
Breedte	3,20 m
Diepgang	1,87 m
Waterverplaatsing	5,6 m³
Rompmateriaal	polyester
Bouwjaar	1984
Ontwerper	Dick Koopmans sr.

dat? Hagens: “Er wordt soms toch vrij ingewikkeld gedaan over dat zeilen, want je moet dat vooral jong en in open bootjes op het Sneekermeer geleerd hebben.” En dat hadden ze niet. “Dat heeft me lange tijd wel tegengehouden. Stom, want ik had het gewoon twintig jaar eerder moeten gaan doen.”

Linksaf de vrijheid tegemoet

Na tien jaar boeken en nog eens tien jaar zee beginnen Pieter Jan en Renske Hagens in 2018 aan hun grote reis, en vooral aan hun periode van vrijheid. Het traject beslaat een route die door velen een ‘rondje Atlantic’ genoemd wordt, maar van hem zo niet mag heten. “Dat vind ik zo’n denigrende benaming.” Het doet volgens Hagens geen recht aan het enorme avontuur dat het is om de Atlantische Oceaan over te steken en ruim een jaar onderweg te zijn met een zeilboot. Als hij aan mensen vertelt wat de plannen zijn gebruikt hij deze platgetreden omschrijving dan ook niet. “Ik zei dan: we gaan naar Suriname varen. Dat komt aan! Suriname?! Hoe lang doe je daar wel niet over? Dan leg je uit dat je eerst naar het zuiden gaat, langs Europa, dan naar de Canarische eilanden, de Kaap-verdische eilanden, en dan doe je pas de oversteek. We gaan in juni weg maar gaan pas in december oversteken. Oh, wow.” Inderdaad, zo’n vooruitzicht geeft veel meer invulling dan dat ‘rondje’. Maar eerst zijn er de voorbereidingen. “Die vond ik heel leuk om te doen. Je gaat

dingen aan je boot verbeteren en dat is feest. Windvaan, nieuwe motor, zonnepanelen. Ik heb ervan genoten om de boot helemaal goed te maken.” Daarnaast is er de voorpret. Hagens begint te stralen als hij vertelt over het vooruitzicht om veertien maanden te gaan zeilen: “Het lijkt alsof alles gaat bloeien. Het is zo’n vrolijk vooruitzicht. Je doet alles fluitend, omdat je weet: we hebben straks samen dat jaar, en dan gaan we die reis maken.” Tegelijkertijd zijn er talloze vragen. Over uitrusting, navigatie, communicatie, ehbo, meteo. En niet in de laatste plaats: ‘Kunnen we het wel? Zijn wij hier wel aan toe, gaat het allemaal lukken?’ “Die aarzeling merk ik ook bij heel veel andere zeilers. Deels terecht, want het is ook een avontuur, en je moet echt wel goed weten waar je aan begint. Er zijn zoveel vragen: als je niet uitkijkt raak je er gestrest van. (...) Ik snap alle twijfels, maar als het idee in je kop zit, dan moet je het ook echt doen.” Waar Hagens vooraf heel benieuwd naar was, was hoe hij de start zou ervaren. Na het wegvaren van de woonboot het Noordzeekanaal op, bij IJmuiden de sluizen door de Noordzee op, en dan linksaf. De vrijheid tegemoet, de wereld, met de wetenschap veertien maanden voor jezelf te hebben. Hoe zou dat moment zijn? Hagens: “Nou, dat viel vies tegen. Haha. Het was koud, de zee was veel te woelig, en kwamen grote zeeschepen aan. Het was helemaal niet het mooie moment dat ik verwacht had.” Maar als na een uur alle stress van de start verdwenen is kan het grote genieten beginnen. En dat doet het.

WIN EEN BOEK

De zeilheld door wie Pieter Jan Hagens zich het meest geïnspireerd voelde is Hans Vandersmissen. Vandaar dat we Vandersmissens boek *Rond de Friese Zee* een geschikte keuze vinden om te verloten. Om kans te maken op dit door

Pieter Jan Hagens gesigioneerde exemplaar, stuur je een e-mail naar info@zeilen.nl. Liefst met motivatie waarom je juist dit boek graag zou willen lezen.

◀ XXXX.
◀◀ XXXXX.

Er wordt soms toch vrij ingewikkeld gedaan over dat zeilen, want je moet dat vooral jong en in open bootjes op het Sneekermeer geleerd hebben

Genieten

Het leven aan boord is echter niet altijd volledig ontspannen. Hagens herinnert zich een moment van volledige windstilte, eenmaal op de oceaan, met een olieachtig glad wateroppervlak. “Ik stond achter op *Lola*, neerkijkend op ons bootje. Onder ons was vier kilometer diep water. Ik zag ons drijven, als een kurkje, kwetsbaar. Terwijl er geen golf was, geen gevaar. Er is altijd bezorgdheid. Een stemmetje: let op.” Op een moment dat hij even niet goed oplet – hij is moe – gaat het bijna mis. “Die giek, dat is echt een boze man met een knuppel. Die zit heel lang in een hoekje, niks te doen. En dan opeens komt hij tevoorschijn en

dan deelt hij een dreun uit, dat wil je niet weten. Ik heb een keer zo’n dreun gehad, waardoor ik bijna buitenwesten ging.” Gelukkig liep dat goed af. De man in de hoek werd voortaan aan de bulletalie gelegd. Maar de mooie herinneringen overheersen. Hagens: “Het hele gevoel van die reis, de geur, het mooie weer, een jaar op blote voeten leven. De tocht van Sint-Maarten naar de Azoren was het mooiste. We kwamen in een ritme van totale ontspaning. We genoten van het zeilen, van elkaar.” Hagens valt even stil. Dan herinnert hij zich een moment. “Zaterdagochtend 6.00 uur, windstil, koffie in de kuip. Ik hoor opeens een

keiharde ‘psssshhhht!’ pal naast de boot. Orka’s! Ik kijk zo in dat grote zwarte gat op zijn rug. Ik riep: ‘Renske, kom kijken!’ Dat soort momenten is goud waard.”

Alles gaat bloeien

Toen ze in Suriname arriveerden kon Hagens bijna niet geloven dat ze er waren. Hagens herinnert zich zijn gedachten van dat moment: “Het is echt waar: ik vaar hier gewoon met mijn eigen bootje de Surinamerivier op! Daar ligt Paramaribo, we gaan straks ankeren bij Domburg: het is geweldig.” Terugkijkend ziet Hagens de reis die hij samen met zijn vrouw maakte “als een groot sleutelmoment in ons leven. Iets wat een enorme indruk op ons heeft gemaakt, vooral in positieve zin. (...) Je bent alleen al heel blij omdat je vrij bent. Als je ergens ligt en besluit: weet je wat, we blijven gewoon twee weken langer hier. Die keuzevrijheid, dat maakt ons heel gelukkig. En dan maakt het echt niet uit of je op een bootje van acht meter gaat of van zestien meter. Sterker nog, ik denk: hoe simpeler hoe beter. Hoeveel collega-zeilers ik niet heb gezien met kapotte watermakers, elektrische rolreefsystemen, om maar wat te noemen.” Wat is de dominante indruk die hij aan hun reis heeft overgehouden? “Dat ik ontzettend blij ben dat we het gedaan hebben. Ik heb geleerd dat je ook heel gelukkig kan worden van op een totaal andere manier leven dan je gewend bent. Daarom heb ik ook zo’n hekel aan die term ‘rondje Atlantic’. Het is veel ingrijpender dan een rondje, het is een manier van leven.” [Z](#)

XXXXXXX